

Krise švédského sociálního modelu, konec Švédska

- CZ24 News | 15. února 2020

- Během jedné generace budou v Malmö lidé zahraničního původu tvořit většinu obyvatel. Jak pak může probíhat integrace imigrantů? A kdo tady vlastně koho integruje?
- Ačkoliv se mnoho dětí narodilo migrantům už ve Švédsku, tyto děti mají potíže naučit se pořádně mluvit švédsky, protože v některých mateřských a základních školách je již nedostatečný počet jejich vrstevníků, pro které je švédština mateřštinou. Tempo této změny je ohromující.
- Za deset let nebude vypadat radikálně odlišně jen švédská společnost. Švédský sociální stát, který byl charakteristickým znakem švédského státu známým po celém světě, se také radikálně mění, a možná že dokonce směřuje ke svému konci.

Švédský sociální stát bývá ve Spojených státech levicí často vychvalován. Během migrační krize v roce 2015 bylo Švédsko zaplaveno uprchlíky ze Sýrie žádajícími o azyl, a v důsledku toho nyní Švédsko čelí sociální krizi, která ohrožuje celý švédský model sociálního státu.

Předtím, než Švédsko přijalo 162 000 žadatelů o azyl, tak mělo v roce 2015 přibližně 9,7 milionu obyvatel. 70 % žadatelů o azyl přišlo ze Sýrie, Afghánistánu a Iráku. Přitom 70 % těchto žadatelů o azyl byli muži. Migrační krize ve Švédsku způsobila neudržitelnou finanční a sociální situaci, která přinutila švédský politický establishment přehodnotit svůj postoj k azylové politice, která byla do té doby nesmírně liberální.

Švédsko přesto dále přijímalo azylanty. V letech 2016 až 2018 požádalo o azyl ve Švédsku více než 70 000 dalších migrantů a azyl byl udělen více než 105 000 migrantů.

Migrace hluboce ovlivňuje národní a kulturní identitu Švédska a má navíc zdrcující ekonomický dopad na švédský sociální stát.

Demografické důsledky migrace jsou nejvíc patrné ve městech, jako je švédské třetí největší město Malmö, kde se podíl obyvatel zahraničního původu (lidí narozených v zahraničí nebo lidí, jejichž oba rodiče se narodili v zahraničí) zvýšil z 31,9 % populace v roce 2002 na 45,9 % populace v roce 2018. Existují již tři švédské municipality, v nichž převažují lidé zahraničního původu: Botkyrka, Södertälje a Haparanda. Otázkou je, jak je vůbec možné cizince integrovat, pokud je většina lidí ve městě zahraničního původu. 51 % žáků základních škol v Malmö je zahraničního původu a během jedné generace budou v Malmö lidé zahraničního původu tvořit většinu obyvatel. Jak pak může probíhat integrace imigrantů? A kdo tady vlastně koho integruje?

Na tom, že se začleňování migrantů do švédské společnosti nedaří, se shodují odborníci i politici. V březnu 2018 bylo 58 % registrovaných nezaměstnaných zahraničního původu, přestože podíl této skupiny v celkové populaci je pouze 23 %. V roce 2018 činila míra nezaměstnanosti Švédů narozených v zahraničí 15,4 %, zatímco nezaměstnanost Švédů narozených ve Švédsku byla 3,8 %.

Zákon EBO (*Lagen om eget boende* - "zákon o samostatném bydlení") umožňuje žadatelům o azyl usadit se kdekoli v zemi. Migrantů se ovšem často usazují v oblastech, kde se již usadili jiní migranti, a to částečně kvůli nízkým cenám bydlení v těchto oblastech a částečně proto, že je pro migranty daleko snazší najít si v takové místní společnosti své místo. Tento proces posiluje segregaci a vytváří ve Švédsku enklávy migrantů.

Velký příliv migrantů a neúspěšná integrační politika jsou příčinou mnoha kulturních problémů, v důsledku nichž se švédská kultura rychle mění a má problémy se svojí vlastní identitou. V mnoha oblastech, kde již migranti tvoří většinu populace, neexistuje způsob, jak tam zachovat švédskou kulturu, protože kultura většiny tamější populace je výrazně odlišná. Výsledkem bývá také změna používaného jazyka a místních svátků.

Několik zavedených švédských médií publikovalo v červnu 2019 články, oslavující *Eid-al-fitr*, svátek, kterým končí islámský postní měsíc ramadán. Znamé společnosti ve Švédsku, jako jsou Arla Foods, ICA a COOP, zveřejnily na svých webových stránkách sváteční islámské recepty. Zaznělo již také několik hlasů, že by se muslimský svátek *Eid-al-fitr* měl stát švédským státním svátkem. Tyto hlasy zazněly z řad Sociálních demokratů a Švédské církve, dvou institucí, které mají na švédskou společnost velký vliv. Přestože se *Eid-al-fitr* zatím státním svátkem nestal, tak se několik municipalit rozhodlo jej oslavit.

Dokud ve Švédsku existoval jednotný národ, tak bylo pouto s jeho blízkým příbuzným sousedem, Finskem, silné a finština byla druhým nejpopulárnějším jazykem v zemi. V roce 2018 si ale lingvista Mikael Parkvall všiml, že druhým nejpopulárnějším jazykem ve Švédsku se již stala arabština. Ačkoli se mnoho dětí narodilo migrantům už ve Švédsku, tyto děti mají potíže naučit se pořádně mluvit švédsky, protože v některých mateřských a základních školách již není dostatečný počet jejich vrstevníků, pro které je švédština mateřštinou. Tempo této změny je ohromující.

Za deset let nebude vypadat radikálně odlišně jen švédská společnost. Švédský sociální stát, který byl charakteristickým znakem švédského státu známým po celém světě, se také radikálně mění, a možná že dokonce směřuje ke svému konci.

Švédský sociální stát je založen na předpokladu, že většina dospělých je zaměstnána na plný úvazek a platí státu daň z příjmu. Příjmy státu musí být vyšší, než jsou jeho výdaje vyplácené ve formě různých sociálních dávek a různého přerozdělování. Pokud hodně lidí nemůže najít zaměstnání nebo není ochotno pracovat a pobírá sociální dávky, tak nastane krize. Přesně toto se stalo ve Švédsku díky jeho liberální imigrační politice.

Mediálně známým příkladem je Filipstad, municipalita s více než 10 000 obyvateli. Podíl obyvatel zahraničního původu se zde zvýšil z 8,5 % v roce 2002 na 22,7 % v roce 2018. Od roku 2012 do roku 2018 se z města odstěhovalo 640 rodilých Švédů a zároveň se sem přistěhovalo 963 imigrantů. Filipstad opouštějí především rodilí Švédové v produktivním věku. Starosta Filipstadu Claes Hultgren se obává, že nově příchozí migranti nemají potřebné dovednosti pro vstup na trh práce. V důsledku toho musí municipality, jako je Filipstad, omezovat sociální služby, za které jsou zodpovědné.

Filipstad není jedinou municipalitou, která trpí rozpočtovými škrty. Pokud se náklady zvýší v souladu s růstem populace a stát obcím neposkytne více peněz, než je plánováno, tak se v roce 2023 podle zprávy Švédské asociace místních samospráv a regionů v obecních a regionálních rozpočtech očekává schodek ve výši 43 miliard švédských korun (přibližně 4,6 miliardy dolarů).

Sociálnědemokratický městský radní ve Strömsundu, švédské municipalitě s 11 699 obyvateli, varoval:

“Všechny náklady nesou municipality. V naší municipalitě jsme nikdy neměli tak nízkou nezaměstnanost mezi rodilými Švédy, přesto jsme finančně na kolenou. Je to proto, že jsme zároveň nikdy neměli tak vysokou nezaměstnanost mezi lidmi narozenými v zahraničí. Tito lidé končí na sociálních dávkách, a v praxi to pro mnoho z nich znamená celoživotní závislost na sociálním zabezpečení.”

Profesorka ekonomie na Jönköping International Business School Charlotta Mellander k ekonomické krizi municipalit poznamenala:

“Tento problém nevznikl přes noc, finance municipalit jsou pod tlakem již dlouho. Situace se ale velmi zhoršila přijetím uprchlíků v roce 2015, protože municipality, které přijaly nejvíce uprchlíků, měly od začátku velké problémy se zařazením migrantů na trh práce a jejich integrací. A to způsobilo akutní finanční krizi mnoha municipalit.”

Na začátku nového desetiletí čelí Švédsko v důsledku nadměrné migrace a neúspěšné integrační politiky radikálním kulturním a ekonomickým změnám, které zemi zásadně změní.

V některých částech Švédska probíhá islamizace a to, do jaké míry tato islamizace ovlivní švédskou společnost, záleží na politických rozhodnutích, která budou učiněna v průběhu tohoto desetiletí.

Bude imigrace z muslimských zemí do Švédska pokračovat? Budou švédské úřady nadále podporovat islámskou kulturu penězi daňových poplatníků? Přijmou imigranti švédskou kulturu za svou, nebo bude integrace nadále selhávat a Švédové budou stále více přijímat islámskou kulturu?

Mezi těmito dvěma kulturami existují významné rozpory, takže expanze islámské kultury ve Švédsku nepochybně vyvolá různé třenice. Dnes je mezi islámskou a švédskou kulturou více protikladů než toho, co je spojuje. Segregace je nepřehlédnutelná a mešity se několikrát podílely na skandálech a kulturních konfliktech mezi islámem a švédskými hodnotami.

Tato dekáda přinese Švédsku nestabilitu a bude pro jeho budoucnost rozhodující. Švédsko se bude muset vyrovnat se zásadními politickými, kulturními a ekonomickými změnami, k nimž nevyhnutelně dojde.

Nima Gholam Ali Pour je politickým poradcem Švédských demokratů v Malmö. Je autorem knih “Därför är mångkultur förtryck” (“Proč je multikulturalismus útlakem”) a “Allah bestämmer inte i Sverige” (“Alláh ve Švédsku nerozhoduje”).